

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3417/2021. (X. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.703/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője (dr. Váczai Péter ügyvéd) útján – 2021. január 29-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.703/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével. Kérte emellett a támadott bírói döntés felfüggesztését is.
- [2] 2. Az indítványozó egy biztosítási szolgáltatás iránti polgári per felperese volt, melyben engedményesként kérte a bíróságtól 25 millió forint értékű biztosítási szolgáltatás megfizetését az I. rendű alperes biztosító társasággal, valamint a II. rendű alperes biztosításközvetítő természetes személlyel szemben.
- [3] Az ügy alapjául szolgáló tényállás szerint a felperes engedményes biztosítási jogviszonybeli jogelődje, a jogvita tárgyát képező biztosítási szerződést megkötő biztosított vevőként meg kívánta szerezni egy, az ingatlan-nyilvántartásban lakóház, udvar, gazdasági épület megjelölésű ingatlan tulajdonjogát, melynek érdekében 2011. június 15-én előszerződést kötött az ingatlan tulajdonosával, közeli hozzátartozójával. Az előszerződés értelmében az ingatlan ellenértékét 1 800 000 forintban határozták meg. 2011. június 25-én az előszerződésre tekintettel a felperes jogelődje, az engedményező biztosítási ajánlatot tett a későbbi I. rendű alperes biztosító társaság részére a leendő vételi szerződéssel érintett ingatlanra, tűzkár esetére, melyet a II. rendű alperes alkusz közvetített a biztosító társaságnak. Ebben a felperesi jogelőd, a későbbi felperes engedményes szintén közeli hozzátartozója, úgy nyilatkozott, hogy az érintett ingatlanak ő a tulajdonosa, erre tekintettel áll fenn a biztosítási érdeke. Ugyanebben a nyilatkozatban az ingatlanon levő, évek óta üresen álló, általa 1,8 millió forintért megvenni szándékozott, lakatlan lakóház és a hozzá tartozó gazdasági épület értékét 19,2 millió forintban határozta meg, és erre az értékre fizette meg a biztosítási díjat. Az ingatlanon álló épületek 2011. szeptember 7-én leégtek. Végleges adásvételi szerződés megkötésére a tulajdonos és az engedményező között nem került sor, mivel 2011. október 6-án a tulajdonos egy harmadik személynek az ingatlant eladta.
- [4] A felperes jogelődje, az engedményező pert indított a biztosító társasággal szemben az ingatlanon álló épületekben általa állítása szerint elszenvedett kár, nevezetesen 19,2 millió forint épületkár, valamint 5,8 millió forint ingókérték, összesen 25 millió forint biztosítási szolgáltatásként történő megfizetése iránt, majd ettől a pertől még az elsőfokú eljárás során elállt. A biztosítási jogviszonyból származó követelését később rokonára, jelen ügy felperesére engedményezte, aki az engedményező jogutódjaként szintén peres úton kérte a bíróságtól 25 millió forint biztosítási szolgáltatás, valamint annak kamatai megfizetésére kötelezni az I. rendű, ennek hiányában a II. rendű alperest. Állítása szerint a felperesi jogelődnek előszerződést megkötő félként fennállt a biztosítási érdeke, az ingatlanban lakott és ott felújításba kezdett, továbbá a biztosítási díjat megfizette, ezért járt neki a biztosítási szerződésben kikötött mértékű biztosítási szolgáltatás. Engedményesként az engedményező részére járó szolgáltatás immáron neki jár, mégpedig elsősorban az I. rendű alperes biztosító társaságtól, amennyiben pedig őt a biztosítási alkusz megtévesztette, akkor a II. rendű alperes biztosítási alkusz, biztosítás-közvetítő magánszemélytől. Utóbbi felróható magatartását abban látta, hogy nem adott a jogelődjének felvilágosítást arra vonatkozóan, hogy – amennyiben ez valóban így van – előszerződként nem köthet biztosítási szerződést a még nem a tulajdonában álló ingatlanra, ezzel pedig megtévesztette őt, és kárt okozott neki.

- [5] Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság – kétszeri megismételt elsőfokú eljárást követően – 7.G.300.591/2018/17. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Bizonyításfelvételt követően, így különösen a tűzeseti hatósági bizonyítvány alapján megállapította, hogy a lakóház évek óta lakatlan volt. Megállapította azt is, hogy azon beruházás nem történt, sem a tulajdonos, sem az előszerződést megkötő közeli hozzátartozója azt nem használta, mindkettejük bejelentett lakcíme több száz kilométerre volt az ingatlantól. Az előszerződés nem keletkeztet tulajdonjogot, sem más olyan jogcímet, amely alapján az ingatlanra biztosítási érdek keletkezne, így a biztosítási szerződés – az alkusz engedményező általi megtévesztése miatt – érvényesen nem jött létre, mivel a biztosítási ajánlat eleve valótlan adatokat tartalmazott. Az ajánlatban szereplő adatok valódiságáért az adatok közlője, a biztosítási ajánlat tevője a felelős, így jogtalan eljárás kizárólag a felperes jogelődjénél volt megállapítható. Mivel az engedményezés alapjául szolgáló biztosítási jogviszony érvényesen nem jött létre, így az engedményes sem jogosult biztosítási szolgáltatásra. Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy nemcsak a jogtalan károkozó magatartás hiányzik az alperesek oldalán, hanem a keresetben megjelölt 25 milliós kár sem következett be, sem tényleges kárként, sem elmaradt vagyoni előnyként, sem költségként.
- [6] A felperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 61.Pf.630.078/2019/5. számú, jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság tényállás-megállapításával és jogi álláspontjával maradéktalanul egyetért. Kifejtette, hogy vagyontulajdonosi szerződést csak az köthet, aki a vagyontárgy megóvásában érdekelt, vagy aki a szerződést érdekelt személy javára köti meg; jelen esetben azonban egyik feltétel sem valósult meg. A perben a felperesnek kellett volna bizonyítania azt, hogy ő, illetve jogelődje, az engedményező a vagyontárgy megóvásában érdekelt volt, ezt azonban nem tudta megtenni, sőt az alperes bizonyította, hogy a felperesi jogelőd a biztosítási ajánlatában a valóságtól eltérő nyilatkozatot tett, és valótlanul állította nemcsak azt, hogy ő az ingatlan tulajdonosa, hanem azt is, hogy az ingatlan lakott, noha egyértelműen megállapítható, hogy nem volt az. A felperesnek a kárigénye magalapozásához az alperesek bármelyike magatartásának jogellenességét kellett volna bizonyítania, amit nem tett meg, így a bizonyítatlanság következményei a terhére esnek. Ezen kívül a kárfelelősség egy másik feltétele, az állított 25 milliós kár bekövetkeztének bizonyítása sem történt meg; a kár ugyanis kétséget kizáróan nem nála, hanem a tulajdonosnál keletkezett. Mindezekre tekintettel a törvényszék az első fokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [7] A felperes a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, amely Pfv.V.21.703/2019/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolásában az első- és a másodfokú bírósággal egyező tényállást állapított meg, és abból azokéval azonos jogi következtetéseket vont le. Kiemelte, hogy a vagyontulajdonosi szerződés az arra vonatkozó feltételek, így a szerződő, vagyis a biztosítási ajánlatot tevő érdekelt mivolta hiányában érvényesen nem jött létre. Az előszerződés nem keletkeztet tulajdonjogot, más módon való érdekeltségét és ez alapján szerződéskötési jogosultságát sem a felperes, sem annak jogelődje meg sem kísérelte bizonyítani. A felülvizsgálati kérelem maga a vagyontulajdonosi szerződés érvénytelenségével kapcsolatos jogerős ítéleti megállapítást nem is vitatja, azzal összefüggő jogi érvelést egyáltalán nem tartalmaz; továbbá a kár bekövetkeztének bizonyítására sem tesz kísérletet. Mivel a biztosítási szerződés érvényesen nem jött létre, hiányzik a felperes által bizonyított alperesi károkozó magatartás, és hiányzik a megjelölt kárösszeg bizonyítása is, ezért a kereset alaptalan, a jogerős ítélet pedig jogszerű.
- [8] Ezt követően az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.703/2019/5. számú ítélete ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Érvelése szerint a támadott ítélet ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, azon belül is az elsősorban az indokolt bírói döntéshez való joggal.
- [9] Hivatkozása szerint a bíróságok még az alapvető logikai összefüggésekre sem derítettek fényt az eljárásokban, az ítéletek indokolása hiányos. Sérelmezte, hogy az alperesek jelenlétét nem tette a bíróság kötelezővé. Az I. rendű alperes képviselője nem jelent meg, az I. rendű alperes érdemi védekezést nem terjesztett elő, ennek ellenére mégis a felperes pervesztességét állapították meg, noha álláspontja szerint „a keresetnek helyt kellett volna adni érdemi védekezés hiányában”. A II. rendű alperest sem kötelezték a bíróságok személyes megjelenésre, és nem hallgatták meg, így „a megfelelő bizonyítás lehetetlen volt”. Vitatta a megállapított tényállást is; különösen sérelmezte, hogy azon állítását, miszerint a II. rendű alperes tudott arról, hogy az engedményes nem volt tulajdonos, nem fogadták el, és az arra vonatkozó állítólagos bizonyítékok beszerzését a bíróságok meg sem kísérelték.

- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [11] A panasz a három támadott bírói döntés tartalmi kritikáját foglalja magában, és a bíróságok tényállás-megállapítási tevékenységét, elsősorban a bizonyítékok értékelését és a bizonyítási teher elosztását sérelmezi. A panasz tartalma szerint a tényállás felülvizsgálatára és a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás megváltoztatására, összességében egy más tartalmú, a felperes pernyertességét eredményező ítélet meghozatalára irányul; érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Ennek okán az indítvány nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntések bármelyikét érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.
- [12] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, ezen belül a bizonyítási teher elosztásának meghatározása, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [13] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.703/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította. A visszautasításra tekintettel a felfüggesztés iránti kérelemről külön határozni nem kellett.

Budapest, 2021. szeptember 28.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/176/2021.

